

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

לך לך

לגלות את הכוחות הנעלמים בלימוד פנימיות התורה ובעניני הנאולה

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לזכות

מרת רחל בת בילא ח' שתחי' ניגן

לרגל יום הולדתה, ביום ח' מ"ח

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י בעלה

הרה"ת ר' שניאור זלמן בן רויזא שיחי' ניגן

ומשפחתם שיחיו

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח וכו' ר' מיכאל בן ר' נתן ע"ה ניגן

לרגל יום הולדתו, ביום ח' מ"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

*

הי' שותף בהפצת "דבר מלכות"

לחשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: 753-6844 (718)

חוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

משיחות ש"פ לך לך, י"א מר-חשון ה'תשנ"ב

– תרגום מאידית –

א. פרשת לך לך היא פרשה כללית ועיקרית: בפרשה זו מתחילה תקופתו של אברהם אבינו – היהודי הראשון. ראשיתה, בציווי הראשון של הקב"ה לאברהם: „ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך”¹, לאחר מכן, בהמשך הפרשה², בדבר הליכתו ונסיעתו של אברהם לארץ ישראל, וכן, הבטחתו של הקב"ה לתת לאברהם ולבניו את ארץ ישראל – „לזרעך אתן את הארץ הזאת”³, „לך אתנגה ולזרעך עד עולם”⁴, וכן – בברית בין הבתרים – „ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת גו”⁵.

עד לסיום הפרשה – שם מסופר אודות הציווי של מצות מילה, וקיומה של מצוה זו ע"י אברהם אבינו, אשר באמצעותה נכרתת ברית בין בני-ישראל ובין הקב"ה – „זאת בריתי גו' ביני וביניכם ובין זרעך אחריך”⁶, „בריתי בבשרכם לברית עולם”⁷.

מכיון שענינים אלו שבפרשה – „לך לך מארצך גו”⁸, הבטחת הקב"ה על ארץ ישראל ומצות מילה – הם הענינים הראשונים (המוזכרים בתורה) בעבודתו של אברהם אבינו, היהודי הראשון, אשר ממנו מקורו של עם ישראל כולו – מובן מכך, שבהם בא לידי ביטוי תוכנם הכללי של כללות התורה ושל יהדות בכלל.

- (1) ריש פרשתנו (יב, א).
- (2) שם, ד ואילך.
- (3) שם, ז.
- (4) שם, יג, טו.
- (5) שם, טו, יח.
- (6) שם, יז, יו"ד.
- (7) שם, יג.

ב. ידוע שעם אברהם אבינו החלה התקופה של „שני אלפים תורה”⁸. אברהם התחיל את ההכנה למתן תורה. יתירה מכך, החל ממנו התחיל (היחוד) במתן תורה (כמ"ש בכתבי האריז"ל⁹).

ובמיוחד – החלה התקופה מציווי של ה' לאברהם אבינו „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך” (שלכן גם לא מתוארים בתורה (אלא פרטים מעטים בלבד) ממעשיו של אברהם אבינו בטרם בואו לארץ ישראל, ועיקר תיאור מעשיו מתחיל בציווי „לך לך מארצך גו”¹⁰, וכפי שבא לארץ ישראל (שאו ה' כבר בן ע"ה שנים¹⁰), כמבואר בארוכה בדרושי חסידות¹¹).

ויש להבין:

כל ענין בתורה – מלשון הוראה¹² – הוא הוראה נצחית בכל זמן ובכל מקום בעבודתם של בני"י. מה היא אם כן ההוראה לבני"י אחרי מתן תורה מ„לך לך מארצך גו” – שהי' אירוע חד פעמי אשר היווה הכנה בלבד למתן תורה; ולכאורה „מאי דהוה הוה”¹³? איננו מספיק הביאור, שזהו כדי לידע, שעבודת אברהם

(8) ע"ז ט, א.

(9) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ריש פרשתנו. הובא ונת' באוה"ת חיי שרה קכו, א ואילך.

(10) פרשתנו יב, ד.

(11) ראה תו"א פרשתנו יא, סע"ג. תו"ח שם פג, סע"ד ואילך. אוה"ת שם (כרך ו) תתרעה, ב ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 83 ואילך. ספר השיחות תש"נ ח"א ע' 97 ואילך. ספר הערכים חב"ד ערך אברהם ס"ד (ע' עא ואילך). וש"נ.

(12) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה וחי"ג נג, ב.

(13) ע"ד יומא ה, ב. ועוד.

משיחות ש"פ לך לך, י"א מר-חשון ה'תשנ"ב

ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו”¹¹⁵, שכל העולם יהי' דירה לו יתברך בתחתונים, וגם בעולמות בי"ע יהי' הגילוי של עולם האצילות, מלשון אצלו וסמוך לעצמות המאציל ב”ה”¹¹⁶.

ומ„לך לך” באים מיד לפ' „וירא אליו ה'”, ושלמותה בגאולה האמיתית והשלמה – „והיו עיניך רואות את מוריד”¹¹⁷, נשמות בגופים בתכלית הבריאות והשלמות, ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

(115) נוסח תפלת ר"ה.

(116) ראה פרדס שער טז פ"א.

(117) ישעי' ל, כ.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

של חידוש אמיתי.

כלומר, נוסף על המובן ופשוט, שעליו תמיד להוסיף במספר ובכמות התלמידים, ולא להסתפק בכל מה שעשה עד עתה, אפילו אם כבר העמיד תלמידים הרבה – הרי כל זמן שיש לו את האפשרות להגיע לעוד יהודי ועוד יהודי, עד לכל החוגים בישראל, שישתתפו בשיעור תורה – עליו לעשות זאת, כפשוט, ומאי קמ"ל,

ובפרט שתמיד נוספים עוד ברי-מצוה ובנות-מצוה חדשים, שאפשר להשפיע עליהם שישתתפו בשיעור תורה;

ועד"ז בנוגע להוסיף באיכות הלימוד, ביותר הבנה והשגה ויותר עומק, ועד לימוד בדרך חדשה, ולפעול שהתלמיד יהי "תלמיד ותיק" לחדש בתורה¹⁰⁹ – הרי גם זה לא חידוש, שהרי על כל אחד מוטל החיוב ד"לאפשא לה" כנ"ל;

הליכה אמיתית – היא כאשר החידוש של התלמיד הוא מכוחותיו הנעלמים, כוחות שעד רגע זה לא ידע שהם קיימים בו!

וכמובן, שאבן הבוחן בכל ענינים אלו – הוא לא הוא עצמו (שכן בגלל הטיידה בעוד מצוה, או בגלל אהבת עצמו, עלול לעשות טעות בחשבון), אלא דוקא מישוה אחר שאינו נוגע בדבר.

ובכל זה – נוספת הדגשה מיוחדת בדורנו זה:

על פי המדובר לעיל, שבדורנו זה במיוחד (הדור האחרון בגלות והדור הראשון של הגאולה) ישנה הדגשה יתירה על העבודה ד"לך לך מארצך גוי אל הארץ אשר ארצך", וקנין כל עשר הארצות – הרי מובן, שהדבר צריך

להשתקף לכל לראש בעבודה מעין זה של יהודי, על ידי שהוא מוסיף בלימוד התורה, לא רק לפי ג' המוחין שלו השייכים למדות, אלא גם ג' מוחין בעצם. שזה במיוחד – על ידי הוספה בלימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין¹¹⁰), כולל בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

טו. והי רצון, שעל ידי הוספה בעבודה ד"לך לך גוי" – יקויים תיכף ומיד בפשטות הענין ד"לך לך מארצך גוי", "קבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ"¹¹¹, והולכים כולם, אל הארץ אשר ארצך", "לארבע ולרבעה", כולל – בארץ קיני קניזי וקדמוני (אותה מקבלים בדרכי שלום מאומות העולם, כנ"ל),

וביחד עם זה – יש לנו את השלימות של כל עשר כוחות הנפש – ו' המדות וג' המוחין, ויחד עם זה וגם זה עיקר – עם הגילוי דתורה חדשה מאתי תצא,

עד באופן שזה מתפשט בכל העולם כולו, "מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים",

וגם באומות העולם – "לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד"¹¹², "והיתה לה' המלוכה", ועד"ז בכל חלקי העולם – דומם צומח חי – מתגלה כח הפועל בנפעל, עד ש"אבן מקיר תזעק"¹¹³, ועד"ז תאנה¹¹⁴ (צומח), ועד"ז חי, ועאכו"כ מדבר – "וידע כל פעול כי אתה פעלתו

(110) ראה גם שיחת ח' חשון שנה זו.

(111) נוסח ברכת החודש.

(112) רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

(113) חבקוק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה

טז, א.

(114) ראה מדרש תהלים עג בסופו. יל"ש ירמיה

רמז שטו בסופו.

ובהוספה (בהכנה) לגבי כל (ההוספות ב)שנים שלפני זה.

ודרוש ביאור: מהי משמעות הדבר (ההכנה למתן תורה), אלינו עתה – בעמדנו כבר לאחר מתן תורה. ולא רק לאחר ההכנה וההתחלה של מתן תורה, אלא, לאחר גמר ושלמות מתן תורה?

יתירה מזאת: הענין של מתן תורה קיים הרי בכל יום ויום – "נותן התורה"¹¹⁵ לשון הוה¹¹⁶, וכמאחז"ל "בכל יום יהיו בעיניך (כחדשים¹¹⁷, ועוד יותר) חדשים"¹¹⁸. ובהתאם לציווי שהוזכר לעיל – "מעלין בקודש", מובן שבכל יום צריך החידוש להיות בדרגה נעלית יותר מכפי שהי' קודם לכן. אם-כן, לאחר כל העליות היום-יומיות בענין של מתן תורה, ובנוסף לכך באופן מיוחד – מדי שנה בשנה (כאשר קוראים בענין זה בתורה בפרשת יתרו ובפרשת ואתחנן, ועאכו"כ ב"זמן מתן תורתנו") – עליות אחר עליות במשך ריבוי הכי גדול של ימים, שנים ודורות – מהו אפוא ענינו של "לך לך", כהכנה למתן תורה?

אי אפשר לומר, שהעבודה של "לך לך" כהכנה למתן תורה, מיוחדת רק עבור אותם אלה שחסרה אצלם העבודה הקשורה במתן תורה – משום שגילויים ופעולתם של עשרת הדברות במתן תורה (בפעם הראשונה, ועד"ז מובן בכל שנה ושנה) לא (היו) תלויים בדרגת עבודתם של בני"; הגילוי שבמתן תורה מצד עצמו פעל בכל העולם כולו ("צפור לא צוחה, עוף לא פרח כו"¹¹⁹), ועאכו"כ בכל יהודי,

ד"לך לך" היא הכנה ונתינת כח לעבודה שלאחר מתן תורה – משום שאין כאן הוראה בפועל בעבודת בני-ישראל לאחרית מתן תורה¹²⁰.

יתר על כן: בכל שנה, מדי קריאת הפרשה בתורה, יש לחיות עימה מחדש¹²¹ (במכ"ש מכך ש"בכל יום יהיו בעיניך חדשים"¹²², עאכו"כ שכך הוא בזמן המיוחד בשנה שבו קוראים את הפרשה כולה בתורה, וברבים, בתוספת ברכות לפני' ולאחרי' – כיון שאז שבים ומתעוררים הענינים המדוברים בפרשה – בדוגמת התרחשותם בפעם הראשונה¹²³. ואדרבה: עוד בהוספה ביתר שאת וביתר עוז (ע"פ הכלל שמעלין בקודש¹²⁴).

עפ"ז נמצא, שמדי שנה, בשבת פרשת לך לך, שב ומתעורר הענין של "לך לך גוי" כהכנה והתחלה דמתן תורה,

(14) ראה עד"ז לקו"ש חט"ו ע' 76.

(15) ראה שיחת כ"ק אדנ"ע דמוצ"ק לך לך תרנ"א (ספר השיחות תש"ב ע' 29 ואילך. הועתק בקיצור ב"היום יום" ב חשון). ושם הוא בנוגע לפ' ד' ת"ז.

(16) פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טז.

(17) וע"ד הפירוש הידוע ב"הימים האלה נזכרים ונעשים" (אסתר ט, כח), שבכל שנה כשנזכרים ימים אלו נעשים ונמשכים אותן המשכות שנמשכו בפעם הראשונה (וראה רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם. הובא ונת' בס' לך דוד (להחיד"א) פכ"ט. ולהעיר ממשנה ספ"ג דגיתין. שו"ת הר"י אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה). ויש לומר, שכן הוא עוד יותר בזמן קריאת הפרשה בתורה, ובפרט ע"פ מאחז"ל (ראה תדא"ר פי"ח. יל"ש איכה רמז תתרל"ד) דכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ועי"ז מתחדש הענין גם בפועל, שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא" (זח"א קלד, סע"א. ח"ב קסא, ריש ע"ב. ח"ג קעה, א).

(18) ברכות כח, א. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 250 בהערה.

(19) נוסח ברכת התורה.

(20) של"ה כה, א. לקו"ת תוריע כג, א. מאמרי אדאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"נ.

(21) ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ו.

(22) שמו"ר בפכ"ט.

עד אשר על כל דיבור ודיבור, פרחתה²³ נשמתך²⁴, דבר המעיד על כך שהגיעו עד לשלימות העבודה כנשמה בגוף (אשר לכן „פרחת נשמתך”²⁵).

ג. ויש לומר נקודת הביאור בזה, שהיא הנותנת: כיון שמתן תורה קיים בכל יום ובכל שנה, באופן נעלה יותר, עד ל„חדשים” ממש לגבי „מתן תורה” שקדם אליו [וכפי שזה מודגש במיוחד בענין של „לך לך” (ההכנה למתן תורה) שצריכה להיות הליכה אמיתית, היינו שלא בערך למצבו הקודם, כדלקמן] – לפיכך צריכה אכן להיות העבודה של „לך לך” כהכנה והקדמה למתן תורה של יום זה ושל שנה זו.

[כפי שזה גם מודגש במאחז"ל הנ"ל, שעל כל דיבור ודיבור פרחת נשמתך, ולאחרי כל דיבור, הוריד טל שעתיד להתחיל בו מתים והחי אותם²⁶, והוא טל תורה²⁷: לאחר ש„פרחת נשמתך” בדיבור הראשון, כיון שהגיעו לשלימות העבודה (כנשמה בגוף), כנ"ל – הרי שבאמצעות הטל של תחי' (תורה), הוטלה על הנשמה שליחות חדשה ועליונה יותר, ולכן „החי אותם” שוב כנשמה בגוף, ועד"ו גם אחרי הדיבור השני וכן הלאה – דרגא למעלה מדרגא. ולהוסיף, שה„החזיר” הי' דווקא ע"י טל של תחי' (שעתיד להתחיל בו מתים), הדרגא של

„תורה חדשה”²⁸ לעתיד לבוא, כדלקמן].
ד. ויש לומר בעומק יותר, שסיבת קיומו של הצורך התמידי – גם לאחר מתן תורה – בעבודה של „לך לך” (כהכנה למתן תורה) אינה רק בשל ההכרח בהכנה לדרגא נעלית יותר ב„מתן תורה” (כנ"ל), אלא משום ש„לך לך” נוגע לעצם ענין השלימות של מתן תורה (ובכל דרגא שבזה).

ויוכן בהקדים שאלה דומה על המסופר בפרשתנו אודות הליכתו של אברהם וכניסתו לארץ ישראל („הארץ אשר אראך”), והבטחת ארץ ישראל ונתינתה ע"י הקב"ה לאברהם ולזרעו:

כיון שהענין המוזכר בפרשתנו בדבר הליכתו וכניסת אברהם לארץ ישראל, ונתינתה לו ולזרעו, שב וחזור ובהוספה מדי שנה כאשר קוראים את הפרשה – נשאלת השאלה:

לאחר שהקב"ה (בפרשתנו) מסר כבר בפועל את ארץ ישראל לידי בני – „לזרעך נתתי את הארץ הזאת גו'²⁹, „נתתי” לשון עבר, „כבר נתתי” („והרי היא שלהם”³⁰), „ירושה היא לכם מאבותינו”³¹, עד שזה נוגע להלכה – „ארץ ישראל מוחזקת היא”³² (עוד בטרם כבשו בני), ובפרט לפי המפרשים³³ שע"י שאברהם קיים את „קום והתהלך

(28) ישעי' נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

(29) ירושלמי חלה פ"ב ה"א (ובפ"מ שם). וראה ב"ר פמ"ד, כב: מאמרו של הקב"ה מעשה שנאמר לזרעך נתתי כו'.

(30) ב"ב קיט, ריש ע"ב. ובע"ז (נג, ב). וראה פרש"י שם ד"ה (ואשריהם): „ירושה להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו”.
(31) ב"ב שם, א ואילך.

(32) דעת ר"א בבב"ק, א (ואלא שגם לדעתו רק מקום הילוכו קנה). אוה"ח פרשתנו יג, יז. שם טו, יח. פרשת דרכים דרוש ט. ועוד.

הלימוד מ„לך לך גו' אל הארץ אשר אראך” הוא – שתהי' לא סתם הליכה וחידוש, אלא הליכה אמיתית, שהיא שלא בערך דוקא, שיעזוב לגמרי את מצבו ורגילותו, אפילו רגילות דקדושה, כולל החידושים שחידש קודם, וכן – את מהלך המחשבה כפי שחשב קודם וכיו"ב, עד שמגיע „אל הארץ אשר אראך”, הוא מגלה „אותך בעצמך”, „במהותך ועצמותך” – את כל היכולת שלו, גם של כוחותיו הנעלמים, ועד"ו בכוחות עצמם – לא רק גילוי ז' המדות והמוחין השייכים למדות, אלא גם מוחין בעצם, שדוקא בזה מתבטא החידוש ד„לך לך גו' אראך”:

עבודת האדם ע"ד הרגיל היא על ידי ניצול כוחותיו הגלויים. בכך אין שום חידוש – שהרי אלו הם הכוחות שיש לו והוא יודע על קיומם, וממילא מובן ופשוט שעליו לנצל אותם במילואם. עד"ו הכוחות הנעלמים, אך בהעלם השייך וקרוב אל הגילוי – אין זה כל כך חידוש; החידוש האמיתי הוא – כאשר הוא מגלה בתוכו („אותך בעצמך”) כוחות נעלמים, שאף אחד (כולל – הוא עצמו) לא ידע ולא שיער שיש לו כאלו כוחות, ועד שהדבר הוא פלא מנין לו דברים שכאלו – וכאשר הוא מנצל כוחות אלו לחדש בתורה, זהו ה„לך לך גו' אל הארץ אשר אראך” האמיתי.

וכשם שזה צריך להיות בנוגע ללימוד התורה שלו עצמו, כך צריך להיות גם בנוגע לעבודה של „העמידו תלמידים הרבה”¹⁰⁷, כולל – להקהיל קהילות בשבת ללמוד בהם תורה¹⁰⁸ – שזה צריך להיות באופן של הליכה אמיתית, באופן

השערים¹⁰²), ב„תורה חדשה מאתי תצא”, בגאולה האמיתית והשלימה.

וביחד עם הגילוי הנעלה ביותר (מוחין בעצם), יומשך הדבר גם בכל העולם (כמרומו באות ק' ד„קני קניזי וקדמוני”, היורדת למטה מן השורה, וג' פעמים ק' – באופן של חזקה), שיהי' „מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים”¹⁰³. ויש לפרש: „ים” בגימטריא נ', כנגד גילוי שער הנו"ן, ו„מים” לשון רבים – שמורה על רשות הרבים דארץ (עלמא דפרודא), והם יהיו „מכסים” (לשון רבים) – יהי' בגילוי איך שכל העולם אינו אלא כיסוי הטפל – ל„ים” התורה (שער הנו"ן), „מים שאין להם סוף”¹⁰⁴ – למעלה ממדוה"ג.

יד. אחת מההוראות לפועל מהאמור לעיל:

על כל יהודי מוטל החיוב של „לך בלימוד התורה – „לאפשה לה”¹⁰⁵, לחדש בתורה.

כמה תורה שיהודי כבר למד, תמיד שייך להוסיף בזה, עד באופן של חידוש – שכן התורה הינה בלי גבול, „ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים”¹⁰⁶. ויתר על כן: בהיות התורה חכמתו של הקב"ה, הרי כל ענין בתורה נותן כח „להוליד” עוד ענינים חדשים, עד אין סוף.

בהליכה וחידוש זה עצמו ייתכנו כמה אופנים: הליכה וחידוש שבערך, ובוה גופא – כמה דרגות.

(102) ראה לקו"ת במדבר יב, ב.
(103) ישעי' יא, ט. רמב"ם בסיום וחזרתם ספרו.
(104) יבמות קכא, א. רמב"ם הל' גירושין פ"ג הש"ז, ה"כ.

(105) זח"א יב, ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. תניא אגה"ק סכ"ו (קמה, א).
(106) איוב יא, ט.

(107) אבות פ"א מ"א.

(108) שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ג. מיל"ש ר"פ ויקהל. ראה תו"ש עה"פ (אות ה).

הארץ אשר אראך וקנין ארץ ישראל בשלימותה (כל עשר הארצות), אז תהי' השלימות דקיום התורה ומצוות, כמצות רצונך⁹⁰, וכפי שזה יהי' בגאולה האמיתית והשלמה.

ולכן: כל זמן שנמצאים עדיין לפני הגאולה – הרי נוגע בפועל ממש הציווי ד"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך והקנין בארץ ישראל השלימה (כל עשר הארצות), גם כהכנה לשלימות התורה והמצוות, תורה חדשה מאתי תצא [נוסף למה שהדבר נוגע ל"מתן תורה" בכל יום באופן חדש (נותן התורה לשון הווה), שזה יהי' גם אחרי הגאולה, ואם כן יהי' נוגע גם אז העבודה ד"לך לך גו'"]⁹¹.

יג. הביאור בזה – מתאים גם לפי פנימיות הענינים:

משמעות⁹² הפנימית של כיבוש שבע הארצות – העבודה דבירור שבע המדות, וג' הארצות קיני קניזי וקדמוני – העבודה עם ג' המוחין (חכמה בינה דעת).

בזמן הזה ניתנו לישראל רק שבע הארצות, משום שעתה (עיקר) העבודה היא בבירור המדות; והעבודה דג' המוחין עתה היא בעיקר כדי לפעול על המדות. אבל לעתיד לבוא, כאשר כל ענין בעבודת ה' יהי' בשלימותו הכי מלאה, תהי' העבודה דג' המוחין גם (ובעיקר) עבודה בפני עצמה – להתאחד עם אלקות

90 לשון תפלת מוסף. וראה תו"א ויחי מו, ד ואילך. תו"ח שם צה, א ואילך. אוה"ת שם (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך. ועוד.

91 וראה אגה"ק סו"ס כו.

92 בהבא להלן, ראה בארוכה ד"ה אל תצר את מואב במאמרי אדמו"ר האמצעי דברים בתחלתו.

על ידי היחוד המלא (יחוד נפלא⁹³) של שכלו עם התורה (חכמתו יתברך, שהוא וחכמתו אחד⁹⁴), שעל ידי זה (שאורייתא וקוב"ה כולא חד⁹⁵) נתגלה שישאל אורייתא וקוב"ה כולא חד⁹⁶.

מזה מובן ששלימות העבודה (גם של ז' המדות) היא דוקא כאשר ישנם כל עשר הכוחות (ג' מוחין וז' מדות, גם כפי שהם כשלעצמם) ובלשון הכתוב⁹⁷ – "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך (ו' מדות) ובכל נפשך (כל עשר הכוחות) ובכל מאדך" – עבודה למעלה ממדידה והגבלה⁹⁸ (ע"ד "לך לך"), גם של עשר כוחות האדם⁹⁹, ועד כפי שזה קשור עם ה"מאד האמיתי"⁹⁸.

וההכנה והנתינת כח לזה וההתחלה בזה היא מהציווי בפרשתנו "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" ונתינת ארץ ישראל, כל עשר הארצות – שזה כולל את שלימות העבודה, וגם את השלימות של (מתן) התורה – שנוסף לגילוי המוחין שבתורה שבערך למדות (הגילוי של מ"ט שערי בינה שניתנו בעולם בזמן הזה¹⁰⁰), כפי שזה יהי' במתן תורה (בפעם הראשונה), יהי' גם הגילוי של ג' המוחין בעצם (גילוי שער הנו"ן¹⁰¹), ועד – כפי שהוא נעלה שלא בערך ממ"ט

93 ראה תניא פ"ה.

94 שם פ"ב, פ"ד.

95 שם פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זח"א

כד, א. ח"ב ס, א. ועוד.

96 ראה זח"ג עג, א.

97 ואתחנן ו, ה.

98 ראה תו"א מקץ לט, ג. ובכ"מ.

99 בצירוף אדם שהוא למטה מצירוף מאד

(ראה המשך וככה תרל"ז פ"ב).

100 ראה ר"ה כא, ב. וש"נ. וראה פתיחת

הרמב"ן לפירושו עה"ת.

101 ראה אוה"ת נ"ך ע' תצו"ה וש"נ.

להתעסק בעבודה של "עשה כאן) ארץ ישראל"]¹.

ה. וי"ל הביאור בזה:

כאשר נתן הקב"ה את ארץ ישראל לאברהם בברית בין הבתרים (לזרעך נתתי את הארץ הזאת", כבר נתתי בפועל), הוא כבר נתן לו בפועל³⁷ (באותה ברית) את כל עשר הארצות³⁸ – לא רק את שבע הארצות – "ואת החתי וגו'", אלא גם את ג' הארצות – "את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני". רק שבגלוי ובפועל "לא נתן להם אלא שבעה גוים והשלשה כו' עתידים להיות ירושה לעתיד"³⁹ – "בימי המלך המשיח"⁴⁰. אבל הקב"ה נתן הכל מיד בבת אחת (אלא שבקיום הענין בפועל ישנם שלבים. ע"ד שבנוגע לכיבוש ז' ארצות, לא יהי' זה מיד בזמן אברהם, אלא לאחר זמן, ולא בבת אחת אלא בכמה שלבים וכו').

[אפילו אם נלמד שבנוגע לג' הארצות, היתה זו רק הבטחה (על העתיד), ובשעת מעשה "לא נתן להם אלא שבעה גוים והשלשה כו' עתידים להיות ירושה לעתיד" – הרי מובן שירושלם ג' הארצות נוגעת לשלימות הכיבוש של כל ארץ ישראל (גם של ז' הארצות); אז תתוסף שלימות גם בו]

37 לכאורה כן הוא לפי פשטות לשון הברית. ומ"ש בפרש"י שם, יט (מב"ר פמ"ד, כג), "עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים והשלשה . . קיני קניזי וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד" – י"ל דהוה בנוגע לנתינתן שתיעשנה ארץ ישראל (וקדושתה), לא רק שינוי הבעלות אלא גם שינוי האיות. וראה הנסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 53 הע' 59.

38 פרשתנו טו, יח"כא.

39 פרש"י שם, יט.

40 ל' הרמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ח ה"ד.

בארץ לארכה ולרחבה³³ ("עבד בה חזקתא"³⁴) קנה את ארץ ישראל לזרעו עד עולם³⁵,

ועאכו"כ לאחר שעם ישראל אכן נכנס וכבש כבר בפועל את ארץ ישראל בכיבוש ראשון (כיבוש יהושע) ואחרי כן בכיבוש שני (כיבוש עזרא) –

מהי משמעות העכשווית לפועל של הסיפור בפרשתנו על יציאתו של אברהם "מארצך" והליכתו "אל הארץ אשר אראך", ושהקב"ה העניק לו את ארץ ישראל – אלה הם לכאורה מאורעות העבר, שאינם שבים יותר על עצמם?

[קושי" זו מתחזקת עוד יותר בדורות האחרונים של הגלות: בדורות הראשונים של הגלות ניתן הי' להסביר כי הענין של "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" נוגע לעבודה הרוחנית של "עשה כאן ארץ ישראל"³⁶ (לברר את חוץ לארץ ולהופכה ל"ארץ ישראל"); אבל לאחר ריבוי העבודה של וב"עשה כאן ארץ ישראל" במשך הדורות בגלות – הרי אף שאמנם לא נסתיימה לגמרי העבודה כולה (והראי' שמישיח עדיין לא בא), בכל זאת נמצאים כבר בשלב מתקדם הרבה יותר מהתחלת העבודה דכיבוש חוץ לארץ והפיכתה ל"ארץ ישראל". ועאכו"כ שנמצאים כבר הרבה מעבר לראשיתה של העבודה, מכדי הצורך לצאת מ"ארצך" ורק לאחר מכן ללכת אל (דהיינו

33 פרשתנו יג, יז.

34 תרגום יונתן עה"פ.

35 וראה לקו"ש חט"ו ע' 104 (וראה שם ע' 207 הערה 53).

ח"כ ע' 308 ואילך. אנציקלופדי

תלמודית ערך ארץ ישראל ע' ר. וש"נ.

36 אגרות יקודש אדמו"ר מהור"י צ"ח א' ע'

תפה. וראה בארוכה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 695

ואילך.

הארצות (ובפרט שהם רובא דמינכר⁴¹ [מתוך העשר]).

מכל זה מובן, שמכיון שבזמן הזה – ואפילו בזמן יהושע ובזמן בית ראשון ובזמן עזרא – החזיקו (לכל היותר) רק בשבעה ארצות ולא בג' הארצות (קניי קניזי וקדמוני), [כפי שהדבר נוגע להלכה בדין ערי מקלט – כפס"ד הרמב"ם⁴², שש ערים היו, שלש הבדיל משה רבנו בעבר הירדן, ושלש הבדיל יהושע בארץ כנען], וי"ב מלך המשיח מוסיפין שלש אחרות על אלו השש. היכן מוסיפין אותן בערי הקניי קניזי וקדמוני⁴³ – ממילא חסר בשלימות הקנין של ארץ ישראל (גם של ז' הארצות)⁴⁴.

כשם שהדבר נוגע לארץ ישראל עצמה, כן הוא גם בנוגע ליהודים שבארץ ישראל: אפילו לאחר כיבוש הארץ, עדיין לא הי' בכל הזמנים מצב של "כל יושבי עלי" (מציאות אשר בה תלוי קיום דיני היובל)⁴⁵. יתירה מכך: אפילו ב"כל יושבי עלי" גופא – קיימות מספר דרגות⁴⁶.

(41) משא"כ ששה כההלכה בזה (ברכות מח, א. רמב"ם הלכות ברכות פ"ה ה"ח. טושו"ע ודאדה"ז או"ח סקצ"ז ס"ב).

(42) ה' רוצח שם ה"ב.

(43) ולהעיר שענין הקנין מרומז דוקא בתיבות "קניי קניזי וקדמוני", שכולן מתחילות באות קו"ף – ר"ת קנין (ובכולן ישנן ג' אותיות הראשונות של "קניין"). וראה לקמן סי"ג.

(44) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם ה'ל' שמיטה ויובל פ"ה ה"ח.

(45) ולהעיר מדעת ר"ת (תוד"ה בזמן – גיטין לו, א ואילך) דבבית שני נהג יובל, דאע"ג שלא עלו כולם חשיב כל יושבי, כיון דה' שם מכל שבת ושבת. וגם לדעת רוב הראשונים (כפשטות כוונת הגמ' בערכין שם, דבב"ש "מנו יובלות לקדש שמיטין"), הגדר ד"כל יושבי עלי" הוא גם כאשר ישנו רק רובו של כל שבת ושבת בא"י (ולא כולו), דאלתה"כ, נמצא שאם היו הולכים כמה

מובן בפשטות, שאע"פ שלהלכה (בדיני יובל) הרי שכל יושבי עלי פירושו כל בני שבאותו הדור [כפי שה' בזמן יהושע וכו', ורוב זמן הבית הראשון], אבל לעתיד לבוא, כאשר יהי, "כל יושבי עלי" – בנוסף לעשרת השבטים (שגלו לפני מנהר סמבטיון⁴⁷), גם כל בני מכל הדורות, וכן תהי' אז שלימות ב"עלי" (כל עשר הארצות) – אזי תהי' יותר שלימות ב"כל יושבי עלי", "כל" ממש.

ו. לפי זה מובן כיצד הענין שבפרשתנו – "לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך", וכן ענין קנין הארץ (ע"י ההליכה, "לארכה ולרחבה") – נוגע לפועל גם בזמן הזה, מכיון שכל זמן שאין עדיין בפועל את ג' הארצות קניי קניזי וקדמוני (ובכלל זה תכלית השלימות של "כל יושבי עלי", כל בני מכל הדורות), בגאולה האמיתית והשלימה – עדיין אוהזים בעיצומו של קנין הארץ (כיון שאז גם קנין ז' הארצות עדיין אינו בתכלית השלימות), ועדיין נדרש שיהי' "לך לך מארצך וגו'", שבנ"י מכל המקומות (ושל כל הדורות) ילכו מחוץ לארץ "אל הארץ אשר אראך", ויקנו את ארץ ישראל בשלימותה – כל עשר הארצות.

ומכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא" (אחכה שיבוא בכל יום) – לפיכך השתוקקו בני בכל הדורות שיקוים כבר "לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך", ולקנינן של כל עשר הארצות.

מבנ"י למדה"י בזמן שהיו שם כל יושבי עלי – ה' מתבטל אז כל הענין ד"כל יושבי עלי" (ראה רמב"ן, רשב"א, ריטב"א ועוד לגיטין שם).

(46) ראה במדבר פט"ז, טו. ועוד.

(47) נוסח, "אני מאמין". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

הקדושה בדברים הגשמיים.

ולפיכך דוקא על ידי קיום מצות מילה שינה הקב"ה את שמו של אברהם, שבמקום "אברם" ייקרא "אברהם", כי אב המון גוים נתתיך – שכן מצות מילה נותנת את הכח לברר גם את כל אומות העולם, גם בגשמייתם וחומריותם, עד בתחתון שאין תחתון למטה הימנו, שגם שם יאיר גילוי אלקות, כח הפועל בנפעל, ועד – השלימות בזה כאשר "והייתה לה' המלוכה"⁴⁸ בגאולה האמיתית והשלימה.

יא. עפ"ז אפשר גם להבין את השייכות בין חיבור עליונים ותחתונים במתן תורה (וההכנה לזה ב"לך לך" ומצות מילה) להמשך הענין, שלאחרי "לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך", הבטיח הקב"ה ונתן את ארץ ישראל לאברהם וזרעו "עד עולם", עד בברית בין הבתרים – "לזרעך נתתי את הארץ הזאת וגו'":

נתינת ארץ ישראל לאברהם אבינו היא כדי שאברהם וזרעו אחרי ייפכו ויכשירו את הארץ הגשמית ויעשו ממנה "ארץ ישראל", דירה לו יתברך בתחתונים.

בכיבוש והעבודה של בני בארץ ישראל באה לידי ביטוי העבודה השלימה של חיבור עליונים ותחתונים (ענינו של מתן תורה), שמבררים ומעלים את הארץ הלזו התחתונה, גשמיות וחומריות העולם, ועושים מזה דירה לה'. ולכן שלימות קיום המצוות שניתנו במתן תורה היא דוקא בארץ ישראל.

ועפ"ז מובן, שנתנת ארץ ישראל בפרשתנו "לזרעך לעולם" – נותנת כח לשלימות קיום המצוות המעשיות לאחרית מתן תורה, שהם יפעלו את בירור וזיכוך

הדברים הגשמיים.

שווהי השייכות של "לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך" (ושלימותה – במצות מילה) לבין הליכת אברהם בארץ ישראל ונתינת ארץ ישראל לאברהם – שניהם מהווים המשך אחד וענין אחד: נתינת הכח והתחלת חיבור העליונים והתחתונים שנפעלה במתן תורה. [ויש לומר, שע"ד שמצות מילה מבטאת את השלימות של דירה בתחתונים בגוף האדם, עד"ז י"ל שארץ ישראל מבטאת את השלימות של דירה בתחתונים בחלקו בעולם⁴⁹].

יב. עפ"ז יובן גם הביאור בלימוד לפועל מפרשת "לך לך" המהוה הכנה למתן תורה:

מכיון שהעבודה צריכה להיות תמיד באופן של הליכה, ועד הליכה שלא בערך [כפי שמודגש גם בענין של "לך לך" עצמו], כולל גם – בענין של "מתן תורה", מובן אם כן שתמיד יש צורך ב"לך לך" כהקדמה והכנה לגילוי דמתן תורה.

ועאכ"כ כשמדובר על הגילוי הנעלה ושלא בערך של הגאולה האמיתית והשלימה – הרי מכיון ש"לך לך וגו'" וקנין ארץ ישראל זו ההכנה וההתחלה דמתן תורה, ובוה תלוי השלימות דמתן תורה (חיבור עליונים ותחתונים) – הרי מובן, שכל זמן שחסר בשלימות קנין הארץ (וכפי שזה בזמן הזה, כאשר אין לנו את כל עשר הארצות), חסר גם בשלימותה של פעולת מתן תורה (שלימות קיום התומ"צ); דוקא על ידי שתהי' השלימות ד"לך לך מארצך וגו' אל

(49) עפ"ז יומתק זה שבזכות המילה, נכרת לו ברית על נתינת הארץ (טור יו"ד סי' רס. וראה ב"י וב"ח שם. וראה ב"ר פמ"ו, ט. פרש"י פרשתנו יז, ב).

אודות בריאת העולם שנברא על ידי הקב"ה - „עליונים“; תוכנה של פרשת נח - הפרשה השני' [וכמרומו בהתחלתה - „נח נח“ ב' פעמים] קשור עם זיכור המטה⁷⁸ (על ידי עבודתו של נח איש צדיק, ובפרט על ידי המבול⁷⁹) - „תחתונים“; ופרשת לך לך - הפרשה השלישית - ענינה הוא חיבור עליונים ותחתונים (כהכנה והתחלה דמ'⁸⁰).

י. ענין זה, חיבור העליונים והתחתונים ב„לך לך“ (כהכנה למתן תורה), בא לידי ביטוי בגלוי ובפשטות בקיום מצות מילה של אברהם אבינו,

כמדובר פעמים רבות⁸¹ שהכה שיש לישראל לקיום המצוות לאחרית מתן תורה, שזה יחדור ויקבע את הקדושה בדברים הגשמיים בהם מקיימים את המצוות, הוא מהמצוות שקיימו האבות לפני מתן תורה („מעשה אבות סימן לבנים“⁸²), ובמיוחד על ידי מצות מילה (של אברהם אבינו), שקדושת המצוה (גם לפני מתן תורה) נשארה (באבר ו) בדבר הגשמי גם אחרי קיום המצוה [לא כמו שאר המצוות שקיימו האבות, ש„ריחות היו“⁸³, ולכן אמר אברהם „שים נא ירך תחת ירכי“⁸⁴, כדי שתהי' זו שבועה בנקיטת חפץ⁸⁵], כי לפני מתן תורה לא היתה שום מצוה אחרת שנשארה בה

(79) ש„בא בכדי לטהר את הארץ“ (תו"א נח ה, ד. ובכ"מ).

(80) ראה בהנ"ל גם לקו"ש חט"ו ס"ע 83 ואילך.

(81) לקו"ש ח"א ע' 41. ח"ג ע' 757 ואילך.

ח"ה ע' 79 ואילך. שם ע' 88 ואילך.

(82) ראה תנחומא פרשתנו ט. ב"ר שם פ"מ, ו.

רמב"ן שם יב, ו. לקו"ש חט"ו ע' 76. וש"נ.

(83) שהש"ר פ"א, ג.

(84) חיי שרה כד, ב.

(85) פרש"י עה"פ.

הקדושה גם אחרי קיום המצוה⁸⁶].

ומכיון שמצות מילה היתה בדוגמת המצוות שאחרי מתן תורה, לפיכך היא המקשרת את כל שאר המצוות של האבות עם המצוות שאחרי מתן תורה, שה„מעשה אבות“ יהיו „סימן לבנים“.

אחד הטעמים מדוע בחר הקב"ה דוקא במצות מילה, שהיא תהי' נתינת הכה לקיום המצוות לאחרית מתן תורה (בהיותה דוגמתם) - כי במצוה זו יש חידוש לגבי שאר המצוות, שעל ידי קיום מצוה זו נקבע בגלוי בגוף הגשמי והחומרי של יהודי אות וברית עם הקב"ה - „בריתי בבשרכם לברית עולם“.

יתר על כן: אחד הטעמים למצוה זו⁸⁷ - כדי להחליש את החומריות של אבר זה, שלכן נדרשת זהירות מיוחדת. ולמרות זאת ישנו החידוש בזה, שלא זו בלבד שמצוה זו מתבטאת ב„סור מרע“, אלא המצוה פועלת מהפך באבר גשמי וחומרי זה שיהפך לחפצא של קדושה! ועד שזה נהי' „ברית עולם“, באופן נצחי לעולם, ויש לומר גם עולם בפירושו - שזה בגלוי לכל (אומות) העולם.

ויש לומר, שמכיון שהקדושה והנצחיות של מצות השם נמשכת אפילו בדבר גשמי וחומרי - זה מביא עוד יותר לידי ביטוי את הכח הנצחי של אלקות, שהוא נמשך וחודר אפילו במקום זה. ולכן זה נותן את הכח (בכל המצוות של האבות, שיהיו „מעשה אבות סימן לבנים“) לקיום כל המצוות אחרי מתן תורה שעל ידם תיקבע בגלוי ובפנימיות

(86) אלא שעצ"ע, דלכאורה מסתבר לומר, שגם בקרבנות (וכן בהמזבחות) שלפני מ"ת ישנו הגדר וחפצא דקדושה (וראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 587 הערה 50. ע' 604 הערה 59).

(87) ראה מו"נ ח"ג פמ"ט.

נוגעת כהכנה לקבלת התורה חדשה לעת"ל, שזהו שלא בערך לגמרי לכל העליות במתן תורה שהיו קודם לכן.

ח. שייכותו של קנין עשר הארצות עם מתן תורה (וההכנה לזה ע"י „לך לך“) תוכן בהקדים הביאור בכך ש„לך לך מארצך גו“, זוהי תחילתה של עבודת ההכנה למתן תורה⁸²:

יחודיותו של מתן תורה היא בכך שהוא פעל את חיבורם של העליונים והתחתונים (ביטול הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים⁸³), שדרגות האלקות שהן לגמרי למעלה מן העולם יומשכו ב„תחתונים“, ונבראים תחתונים יהא באפשרותם להתאחד עם ה„עליונים“, שע"י קיום המצוות בדברים גשמיים יהפך החפץ הגשמי ויהי' חפצא של קדושה⁸⁴, עד אשר תתהוו דירה לו יתברך בתחתונים⁸⁵, דירה „לו“ - לעצמותו ית'⁸⁶.

ענין זה החל עם ציווי ופעולת אברהם „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך“⁸⁷, ובמיוחד - ע"י קיום מצות מילה⁸⁸ (כדלקמן ס"י):

(52) בהבא לקמן, ראה הדרושים שבהערה 11.
(53) תנחומא ורא טו. שמ"ר פ"ב, ג.
(54) ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 887 ואילך. חט"ו ע' 212 ואילך. וש"נ.
(55) ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקות ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.
(56) המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ - נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.
(57) ראה לקו"ת לג' פרשיות עז, א"ב (וראה גם אוה"ת פרשתנו (כרך ד) תרפד, ב. תרפז, ב), ש„ויאמר ה' אל אברהם לך לך גו“ הוא כענין ביטול הגזירה דמ"ת. וראה בארוכה תו"ת פרשתנו ד"ה ויאמר גו' לך ספכ"ה ואילך.
(58) ראה תו"ת שם פ, ג ואילך; אוה"ת שם (כרך ו) תתרעב, ב ואילך - ש„לך לך גו“ הוא (התחלת) הציווי על ענין המילה („נצטוה עתה על

ולהוסיף, שענין זה נוגע באופן מיוחד בדורנו זה ובזמננו זה - כמדובר כמ"פ שכבר „כלו כל הקצין“⁸⁹, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הודיע שכבר עשו תשובה, וגם את הכפתורים כבר ציחצחו, ולפי כל הסימנים הרי שדורנו הוא הדור האחרון לגלות ובמילא הדור הראשון לגאולה. עפ"ז מובן שזהו ענין שהזמן גרמא - לערוך כבר את ההכנות בפועל ל„לך לך מארצך גו“ אל הארץ אשר אראך“, תיכף ומיד ממש, ויקנו את ארץ ישראל בשלימותה - כל עשר הארצות - שהן נחלת עולם של בנ"י, ירושה לנו מאבותינו מאז ברית בין הבתרים; והחידוש כעת יהי' - שיקבלו את ג' הארצות בדרכי נועם ובדרכי שלום, כיון שבאותו הזמן (בימות המשיח) לא יהי' שם כו' מלחמה כו'⁹⁰, אלא אומות העולם ימסרו אותן לבנ"י ברצונם הטוב.

ז. עד"ז יש לומר גם בביאור הענין של „לך לך“ כהכנה והתחלה דמתן תורה - מכיון שהשלימות של מתן תורה תהי' בגאולה האמיתית והשלימה⁹¹ (כאשר תהי' שלימות ארץ ישראל, כל עשר הארצות, כדלקמן), שאז יהי' הגילוי של „תורה חדשה מאתי תצא“⁹² - הרי שלפי ערך השלימות של „מתן תורה“ דלעתיד לבוא (שהרי „תורה שאדם לומד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח“⁹³), ועאכ"כ לגבי התורה חדשה מאתי תצא, אותים עדיין בהכנה לזה, הכנה של „לך לך“.

זאת אומרת, ההכנה של „לך לך“ נוגעת לא רק לענין „מתן תורה“ אשר ישנו בכל יום באופן נעלית יותר מיום הקודמו, כנ"ל, אלא גם - ובעיקר - היא

(48) סנהדרין צז, ב.

(49) רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ה.

(50) ראה תניא פל"ו (מו, א).

(51) קה"ר פ"א, ח. ועד"ז שם רפ"ב.

למטה ממנו, באופן נעלה יותר (שלא בערך) ממה שהי' לפני כן, וכפי שמודגש גם לאחר מכן (לאחרי קיום מצות מילה) בשינוי השם מ"אברם" ל"אברהם", כי אב המון גוים נתתיך⁶⁵: לפני כן הוא הי' "אברם", "שלא הי' אב אלא לארם", ו"עכשיו אב לכל העולם"⁶⁶. היינו שנהייתה אצלו "הליכה" בעבודתו בעולם, בכך שהוא פועל את הברור (לא רק של מקומו, ארם), אלא של "כל העולם", ובאופן שהוא נהי' "אב המון גוים", בעה"ב עליהם (אע"פ שהוא אינו אלא אחד ואילו הם, "המון") – עוד יותר מהתוקף של "איתן" (בהיותו "אברם", כנ"ל).

והא בהא תליא: מכיון שהיתה אצלו הליכה שלא בערך בפעולת הברור למטה מטה יותר ("כל העולם"), לפיכך הביא הדבר הליכה למעלה מעלה יותר – "אראך", "אגלה אותך בעצמך". וכן לאידך: דוקא בכח ההליכה למעלה מעלה יותר, יכולים לברר גם את התחתון תחתון ביותר. ועד שהתחתונים והעליונים מתאחדים – כפי שזה נעשה בשלימות במתן תורה (שפרשת לך לך היא ההכנה לכך).

ויש לומר, שזהו גם הביאור במה שפרשת לך לך היא הפרשה השלישית בתורה (שלישית ב"אוריאל תליתא"⁷¹ עצמה) – שכן התוכן של "לך לך" הוא ההכנה וההתחלה של מתן תורה, הקשורה עם הקו השלישי (האמצעי) המחבר "עליונים" ו"תחתונים": תוכנה של פרשת בראשית – הפרשה הראשונה [וכמרומו בשמה "בראשית"] – הוא⁷²

(76) פרש"י עה"פ.

(77) שבת פח, א.

(78) ראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 51 ואילך.

קדושה – הוא ביטל גם את המדידה וההגבלה – את המחיצה והגזירה – בין העליונים והתחתונים, והחל החיבור של עליון ותחתון⁷³, ע"י עשותו את ציווי הקב"ה, בצאתו "מארצך וממולדתך ומבית אביך", ובהליכתו "אל הארץ אשר אראך" – "אראה ואגלה אותך בעצמך"⁷⁴ ("במהותך ועצמותך"⁷⁵) – נתגלה בארץ (תחתונים), אמיתית מציאותו ומהותו ועצמותו (עליונים).

ט. וזהו החידוש ד"לך לך מארצך גוי אל הארץ אשר אראך" – שאברהם לא הסתפק בעבודתו במשך שבעים שנה וחמש שנה הקודמות, למרות שהיתה זאת עבודה נעלית ביותר – אלא יצא לפי ציווי ה' ממקומו ומרגילותו כו', ויצא לדרך. ואז נתחדשה העבודה באופן של הליכה ("לך"), שהליכה אמיתית פירושה – הליכה שלא בערך, שעוזב לגמרי את מעמדו ומצבו הקודם (אפילו דקדושה), והולך בהליכה שלמעלה ממדידה והגבלה, ובוזה גופא – הי' אצלו המשך של הליכות ונסיעות דרגא אחר דרגא, ויסע אברם הלך ונסע גוי⁷⁶.

ובשני הכיוונים⁷⁷ – הן מלמטה למעלה, שמארץ חרן הוא עלה, אל הארץ אשר אראך, ארץ ישראל, ו"אראך" בפירושו, "אותך בעצמך" (כנ"ל); והן מלמעלה למטה – שהוא התחיל לעשות את העבודה של חיבור עליונים ותחתונים, להמשיך אלקות בעוה"ז הגשמי והחומרי, תחתון שאין תחתון

(72) תו"א שם יא, ב.

(73) תו"א שם פא, רע"א. ובאה"ת שם תתרעג, א: בעצמך ובמהותך.

(74) פרשתנו יב, ט.

(75) ראה תו"א שם פט, ב ואילך. אוה"ת שם תתרעט, ב. וראה ד"ה לך לך תשל"ח (לקו"ש ח"כ ע' 295 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' רפא וש"נ.

שמו (וכפי שנקרא בתורת אמת) – "ארצך" ו"מולדתך" ו"בית אביך", ע"י פעולתו על "אביו" ו"בית אביו" (כמ"ש⁶⁸ "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום", "למדך שעשה תרה תשובה"⁶⁹).

למרות כל זאת, רואים אנו, שבכל הנוגע לעבודתו של אברהם עד לפרשת לך לך, לא מסופר כלל בתורה (שבכתב), ואפילו מה שכבר כן מסופר (בס"פ נח) הוא בקיצור נמרץ (לידתו ופרטים אחדים נוספים)⁷⁰. הסיבה לכך – כמבואר בכ"מ⁷² – עד אז היתה עבודתו באופן כזה שהוא והעולם סביבו היו שתי מציאויות נפרדות (עליונים ותחתונים, רוחניות וגשמיות – בנפרד), ועבודתו נעשתה באחד משני האופנים: או ע"י התנשאות מעל העולם (אברם, אב רם – שכל הנעלם מכל רעיון⁷³), או – באותם הענינים שכן פעל בעולם – הי' זה באופן שהתחתונים נשארו בדרגתם (ללא קשר עם העליונים);

ע"י שאברהם קיים את ציווי ה' "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" – הוא השתחרר ויצא מכל המדידות וההגבלות ורגילותו בעבודתו עד אז, כולל גם את העבודה לפעול בתוך העולם (שיהי' "ארצך גוי"), ואפילו מתוך המדידות וההגבלות של

(68) שם טו, טו.

(69) פרש"י עה"פ. וראה ב"ר פל"ח, יב.

(70) ולהעיר מספר השיחות תש"ב ע' 30 (הועתק בקיצור ב"היום יום" ג חשון): השבוע השמח באמת הוא . . פרשת לך לך שכל ימי השבוע 'חיים' עם אברהם אבינו כו' [די אמת פריילעכע וואָך איז . . פרשת לך לך וואָס אלע טעג פון דער וואָך לעבט מען מיט אברהם אבינו כו'] (נתבאר בלקו"ש חט"ו ע' 83 ואילך).

(71) תו"א ריש פרשתנו (יא, א ואילך. תו"א שם פ, א). אוה"ת שם תתרעב, א ואילך.

גם⁶⁹ קודם "לך לך מארצך גוי" (כאשר הי' אברהם בן ע"ה שנים) עבד אברהם את עבודתו בארצו ומולדתו ובית אביו, ובאופן נעלה – הוא הכיר את בוראו⁶⁰, עבד את השם ופירסם אלקות בעולם, ומתוך מסירת נפש (כפי שגם בא לידי ביטוי בנסיון של כבשן האש באור כשדים⁶¹), וכפי שהרמב"ם מאריך⁶² (בענין גודל מעלתו ועבודתו של אברהם עוד קודם הציווי "לך לך"): "כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו כו' עד שהשיג דרך האמת כו' והתחיל לעמוד ולקרא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוהא אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד כו'". ולהוסיף בדיוק הלשון "איתן" מלשון חווק ותוקף⁶³, שאברהם ניצב בכל התוקף כנגד עולם שלם (אברהם העברי – כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד⁶⁴) וכלל לא נתפעל מהם (אע"פ שאז הי' עדיין "אברם", ולא "אברהם" – "אב המון גוים"⁶⁵, כדלקמן).

עד אשר אברהם פעל על מקומו, אף שהי' "חרן", מלשון "חרון אף של מקום"⁶⁶, הפכו ושינהו (ע"י "הנפש אשר עשו בחרן"⁶⁷), עד אשר נקרא המקום על

העתידי", שענינו הוא – היציאה מההעלם אל הגילוי, עיי"ש. וראה תו"א פרשתנו יא, ב.

(59) בהבא להלן, ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 47 ואילך. ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 40 ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' פ ואילך.

(60) לכל הדיעות – נסמנו בסה"ש שם הערה 22 (וראה לקו"ש ח"ב ע' 14 ואילך).

(61) פסחים קיח, א. ב"ר פל"ח, יג. הובא בפרש"י נח יא, כח. וראה רמב"ם שבעה עשרה הבאה.

(62) ה' ע"ז פ"א ה"ג.

(63) לקו"ש פ' ראה יח, א. ובכ"מ.

(64) ב"ר פרשתנו פמ"ב, ח.

(65) פרשתנו יז, ה.

(66) פרש"י ס"פ נח.

(67) פרשתנו יב, ה.